

UBU KONING a.jarry

TEATER DE KELK

LANGESTRAAT 69, BRUGGE
tel. (050)33.28.77

toegangsprijzen: 120 en 150 fr.
reservatie:
teater de kelk
langestraat 69, brugge - 050/33.28.77
speeldata: 12,19,24,25,26 november,
3,5,9,10,12,16,17,19,22,23,26 december
om 20.30 uur

De Kelk op het kookpunt met "Ubu Koning"

Na twee opvoeringen van „Ubu Roi” in 1896 werd het stuk onbespreekbaar verklaard en, dacht men, ten grave gedragen. Maar misschien dank zij de herrie van de première, bleef „Ubu” verder leven en in de overlevering kreeg hij zijn legende. De auteur Alfred Jerry (1873-1907) werd trouwens eveneens een personage in de literaire wereld via dadaïsme en surrealisme. Jerry sterft jong, drankzuchtig, uitbundig, overdreven in alles, als een inkarnatie van zijn Ubu zelf.

Maar Ubu is veel meer dan een vette hansworst, dan een domme komediant die de vulgariteit als het ware verpersoonlijkt en een farce opvoert met zijn trawanten — een echtgenote en drie zonen — farce waarin niemand kan geloven. Misschien waren de tijdsomstandigheden nooit zo gunstig als nu om opnieuw „Ubu Koning” op te voeren. Na bijna honderd jaar ontdekt men met ontzetting een stuk dat in feite profetisch kan genoemd worden. Ubu is een mens van alle tijden maar vooral daar waar de maatschappij tekenen vertoont van ontbinding. Dan wordt hij mogelijk, daar heerst hij onherroepelijk.

Werther Vandersarren — die er de gedroomde gestalte voor heeft — wenste reeds lang die rol ooit te vertolken. Jacky Tummers, die het stuk reeds tien jaar geleden te Brugge in openlucht bracht, wou graag recidiveren op een wijze die zijn ideeën beter in het daglicht zou brengen.

Dit is nu in De Kelk gebeurd. Een gebeurtenis die men niet vlug zal vergeten. Koning Ubu is in de regie zo jong en modern als het maar kan. Hij is een burgermannetje, een sokaal, gulzig, wulps, vadsig, kleinzielig, bang, gierig, vulgair, enz. En met al die gebreken samengevoegd in het kwadraat wordt hij een onheilspellende cynische tyran die alles zou vernielen en opofferen voor zijn eigenwaan.

Hoe mijnheer Ubu koning wordt is op het eerste gezicht een enorme farce, enorm wansmakelijk, enorm vulgair, enorm misdadig, egoïstisch, cynisch en noem maar op. Die enormiteit zelf brengt de toeschouwer er toe te lachen in zijn afschuw en dus tot zijn ontzetting vast te stellen dat achter de farce een fabel schuilt waarmee niet meer kan gelachen worden. Ik ken geen wreedaardiger afbeelding van onze burgerlijke westerse maatschappij, die er inderdaad niet anders uitziet dan een ongenadige slokdarm die alles verslindt, verteert en wegwerpt.

Wat zo allemaal op scène gebeurt is even overdreven als Ubu zelf. Het heeft iets van studentenfarce, van middel-eeuwse kluchten, van de vroege stomme film. Er wordt veel heen en weer gelopen, ieder personage is een karikatuur, iedere uitspraak, iedere situatie is een uitdaging voor het gezond verstand. Er vaart door al dit gewirwar als een stroom van dementie. Men kan niet de uiteindelijke catastrofe niet voelen naderen. Maar dan een catastrofe die niet alleen Ubu zal straffen maar de gehele wereld, zoniet het heelal. Ubu krijgt uiteindelijk een kosmische dimensie. En niet alleen omdat hij de helft van Europa verovert...

Aanvankelijk ervaren als een wansmakelijke lol, wordt het stuk uiteindelijk ondergaan als een beschamend verwijt, als een angstkreet voor de toekomst. Het stuk bestaat bijna 100 jaar en ondertussen is al wat ons werelddeel te beurt viel een verschrikkelijke illustratie ervan, en het is niet gedaan...

Men moet De Kelk loven bij deze toch gewaagde onderneming. Gewaagd wellicht t.o.v. het publiek, gewaagd heel zeker wat de realisatie betreft. Heel het stuk wordt zonder pauze en zonder tempoverzwakking stormenderhand opgevoerd. Maar Werther Vandersarren en konsoorten houden het vol, en hoe!

Vandersarren is grandioos. Hij onderlijnt bij voorkeur de bourgeois kant van zijn monsterachtige personage, ook het absurde en burleske. Men kan zich een andere Ubu voorstellen, maar zijn Ubu zal men niet vergeten.

Het is logisch dat moeder Ubu, Suzanne Saerens, in zijn schaduw blijft en toch is zij een beetje de motor die Ubu op dreef brengt. En verder zijn alle andere vertolkers om beurten de een of de andere personage. Jos Van Geel is koning Wenceslas, een trawant, het Russisch leger, een priester enz. Dit om een idee te geven van het stuk. Hij is dit alles op een verrassende leuke manier. Annie Mermuys is o.a. een plezante koningin Rosemunde.

Dominiek Berten, Didier Delmotte, Dirk Derre en Herman Halet vervollendigen de rolverdeling. En niet te vergeten hoe de dekorelementen naast hun plastische kwaliteiten ook erg goed bij het spel aansluiten. Zij zijn het werk van Leo Hubrecht, iemand die men te dikwijls over het hoofd ziet.

J.V.D.

Werther Vandersarren als Ubu Koning.

TONEEL

Koning Ubu in De Kelk!

Het gebeurt niet veel dat 100-dagen-farce of andere studentikoze spektakels uitgroeien tot extra-murale successen. Het Brugse ateneum dat z'n opera op de buis krijgt, ja, maar voor de rest...

«Ubu-roi» van Alfred Jerry is vermoedelijk de meest succesrijke schooljongensgrap aller tijden. Het is een karikaturale verwerking van het karakter en de persoonlijkheid van een van z'n leraren. De première ervan, in 1896, veroorzaakte hevig tumult. Met zijn schepping werd Jerry de voorloper genoemd van het avantgarde-toneel van de volgende generatie. Z'n stuk wordt tot eind december opgevoerd in teater De Kelk.

Dat het verhaal van Koning Ubu genoegzaam bekend is, moge alleen al blijken uit het feit dat één van de bekendste progressieve popgroepen «Pere Ubu» als naam gekozen heeft, omwille van het groteske karakter van Ubu. Zanger David Thomas liet zich zelfs een tijdlang «Crocus Behemoth» noemen. De groep combineert het primitivisme van de folk met het experimentalisme van de avantgarde. Wat meteen de naam rechtvaardigt. «Koning Ubu» is nl. een combinatie van het primitieve teater (zonder scenische continuïteit, met veel beweging, opvallende kostumes en allerlei attributen) en het avantgarde-toneel (zoals Ionesco ze later zou uitwerken). Wat krijgen we in De Kelk te zien en te horen? Het is er in de eerste plaats bijna konstant een kippedrukte van jewelste op toneel. Er wordt gehot en gehold, gejoeld en gegaloppeerd, met karoten en bloemkool gekogeld, geroepen, getierd, gekibbeld en gekritst. En toch verlaagt

De Kelk zich niet tot KVS-toestanden! Dit is gewoon plezier! Je beleeft er evenveel plezier aan de buitengewone vertolking van jonge acteurs als Jos van Geel, Dominiek Berten en Dirk Derre als aan de stuntelige figuratie van een Herman Halet. Werther Vandersarren en Suzanne Saerens schitteren als Pere en Mere Ubu, terwijl Annie Mermuys het er als amateur zeer voortreffelijk van af brengt! Al hadden we wel de indruk dat ze op z'n Duits moest praten om haar ongave uitspraak van het Nederlands te kamoefleren. 'n Goed idee van Tummers, al moeten we er bij zeggen dat z'n regie dan ook barst van de goeie ideeën! Samen met Priegel Koelman (kostumes) en Leo Hubrecht (dekor) heeft Tummers hier een ganse sliert spirituele vondsten toneelmatig omgezet. De kunstpenissen, de papieremmers, de vele sanitaire en andere attributen dartelen hier in het rond, al willen wij de grappigste zaken voor uw Kelk-avondje

bewaren! De enige kritiek die je op de regie zou kunnen hebben is dat Tummers het werk iets te weinig in de maatschappelijke context anno nu gesitueerd heeft, en dat daardoor een deel van de intrinsieke waarde van het stuk verloren is gegaan. Enkel op het einde wordt de link gelegd. Maar ook dat is zijn recht! Tummers heeft zijn publiek vooral aan het lachen willen brengen, en daar is hij verdorie goed in geslaagd! (we zeggen het: alleen al de klungelrol van H.H. is goud waard!). Met andere woorden: «Koning Ubu» is absurd teater van superhoog niveau! Meér nog: in tegenstelling tot veel avantgardistische stukken is dit werk van Jerry niet alleen voor de acteurs plezant, maar ook voor het publiek. En zo hoort het! Kom u dus overtuigen op 19, 24, 25, 26 november of op 3, 5, 9, 10, 12, 16, 17, 19, 22, 23 en 26 december, telkens om 20u.30.

Jon MISSELYN

